

Itea – sortimentsonderzoek en keuringsrapport

Ir. M.E.C.M. Hop

Itea, de Bloemwilg, is een klein geslacht van bloeiende heesters. Bij ons is vooral de Amerikaanse soort *I. virginica* bekend, vanwege de bloei met witte aartjes in de voorzomer en de prachtige purper-rode herfstkleur van het blad. Vooral de recent ontwikkelde compacte rassen zijn erg bruikbaar als tuin- en plantsoenplant. Door PPO werd in samenwerking met de keuringscommissie van de KVBC een sortiment beoordeeld en gekeurd.

Onderzoek

Van 2005 tot 2007 heeft op de proefvelden van PPO in Boskoop een collectie *Itea* soorten en cultivars opgeplant gestaan, om informatie te verzamelen over de toepassingsmogelijkheden in Nederland. In 2006 zijn de soorten *I. yunnanensis* en *I. ilicifolia* plus cultivar *I. virginica* 'Shirley's Compact' nog aan de verzameling toegevoegd. De keuringscommissie van de KVBC heeft deze opplanting meerdere malen gekeurd, zowel bloeiend als toen de planten in herfstkleur stonden. Het onderzoek werd gefinancierd door het Productschap Tuinbouw.

Taxonomie

De Nederlandse naam van *Itea* is de Bloemwilg. Het Griekse woord *Itea* betekent ook wilg en is afgeleid van de wilg-achtige bladvorm. Vroeger werd *Itea* bij de *Saxifragaceae* (Steenbreekfamilie) ingedeeld. Ook de *Grossulariaceae* zijn wel genoemd (de familie van *Ribes*). In de naamlijst van houtige gewassen, die zich baseert op het werk van Brummit (1992), wordt *Itea* bij de

Escalloniaceae ingedeeld. Recent moleculair genetisch onderzoek heeft echter aangetoond dat binnen die familie toch wat te veel onderling verschil in verwantschap aanwezig was. Daarom is krijgt *Itea* een eigen familie: de *Iteaceae*. De *Iteaceae* bevatten naast *Itea* maar één ander geslacht: *Choristylis*, een klimmende heester uit tropisch Afrika. *Pterostemon* is een Mexicaanse struik die chemisch behoorlijk aan *Itea* verwant is, maar bij het verkleinen van de *Saxifragaceae* ook in een eigen familie naast de *Iteaceae* is ingedeeld. Gezien de snelle ontwikkelingen in de moleculaire taxonomie is de kans groot dat *Itea* de komende jaren nog wel eens stuivertje zal wisselen tussen verschillende families.

Beschrijving

Het geslacht *Itea* L. (synoniemen: *Diconangia* Adans., *Kurrimia* Wall. ex Meisn., *Reinia* Franch.) bestaat, afhankelijk van de taxonomische opvatting, uit 10-27 soorten van bladhoudende en bladverliezende planten. Ze komen voor in Noordoost-Azië en het oosten van Noord-Ame-

79. Sortimentskeuring op het proefveld in Boskoop

rika. In Europa groeien nu geen wilde *Itea*-soorten meer, maar ze zijn hier wel gevonden als fossiel. *Itea* soorten zijn heesters of kleine bomen. De bladeren staan altijd afwisselend, de rand is getand en steunblaadjes ontbreken. De kleine stervormige bloemen staan in lange opstaande aren of hangende katjes. De bloemen hebben 5 groene kelkblaadjes, 5 witte (soms lichtroze) kroonblaadjes en 5 meeldraden. Het vruchtbeginsel is bovenstandig en, hoewel het twee hokken heeft, is er maar één (samengegroeide) stijl aanwezig. De vrucht is een doosvrucht. Het chromosoomaantal van *Itea* is een veelvoud van 11, meestal $2n=22$.

Standplaats en gebruik

Itea virginica groeit bij voorkeur in de zon tot halfschaduw op licht zure grond. De grond moet liefst vruchtbaar en vochtig zijn. Een bosachtige omgeving is ideaal. *Itea* is echter zeker niet strikt in zijn eisen aan de groeiplaats, zolang de plant maar niet op zware klei gezet wordt, en niet vlak aan de kust. De pH maakt weinig uit. Een standplaats in de volle zon wordt goed verdragen, als de grond niet te droog is. In de volle zon bloeit de plant vaak heel goed en het is ook gunstig

voor de vorming van de herfstkleur. Het meest waardevol is *Itea*, omdat hij ook goed groeit op permanent vochtige standplaatsen, zolang er maar geen plassen water op de grond blijven staan. *Itea virginica* is vooral geschikt voor natuurlijk ogende beplantingen. Met de ondergrondse uitlopers vormt hij snel een dicht plantvak, wat op erosiegevoelige plaatsen als hellingen een voordeel is. *Itea virginica* bloeit in juni en juli, wanneer de voorjaarsbloeiende heesters uitgebloeid zijn, en de zomerbloeiers als *Buddleja* nog op gang moeten komen. Bloei rond de langste dag levert een mooie overgang op tussen vroeg en laatbloeiende heesters. De felle en lang zichtbare herfstkleur van veel cultivars zorgt voor een tweede aantrekkelijke periode. De soorten *I. ilicifolia* en *I. yunnanensis* zijn minder winterhard, en geven de voorkeur aan een warme zonnige plaats op goed gedraineerde, vruchtbare grond. Zij worden vooral als leiplant tegen een zuidmuur gebruikt, waar hun lange hangende bloemtrossen goed tot hun recht komen. Deze soorten zijn wintergroen, en hebben geen herfstkleur. Alle *Itea*'s zijn goede insectenlokkers; vlinders en bijen zijn er regelmatig op te zien.

80. *Itea virginica* bloeit rijk in de zomer

81. *Itea virginica* 'Henry's Garnet' in stedelijk groen

Verzorging

De beste tijd om *Itea* te (ver)planten is maart-april, maar containerplanten kunnen ook wat later geplant worden. *Itea* heeft in Nederland vaak dode uiteinden aan de takken na de winter. De twijgen groeien in het najaar lang door en zijn dan mogelijk nog niet voldoende afgehard als de vorst komt. Gek genoeg vertonen ook planten in een vorstvrije kas de dode punten wel eens, dus misschien is eerder uitdroging dan vorstschade de oorzaak. De plant met dode punten loopt van onderuit wel weer uit, maar snoei van de puntjes geeft een nettere struik. Wanneer de plant in de zomer steeds voldoende water krijgt, groeit hij regelmatig en heeft hij minder last van afsterving van twijgtoppen. Regelmatige lichte snoei (net na de bloei) zorgt ook voor betere groei en minder dood hout in de struik. Struiken die niet gesnoeid zijn bloeien wel rijker, en krijgen langere bloemtrossen. De langste bloemtrossen zijn steeds te vinden op wat oudere planten, maar het weer heeft ook invloed. Warme zomers zijn gunstig voor de plant. Voor kleine tuinen bestaat het onderhoud van een *Itea* vooral uit het af en toe weghalen van de ondergrondse uitlopers, die de plant in

82. *Itea virginica* 'Henry's Garnet' in de herfst

grote aantallen maakt. Die zijn gunstig om een vak snel mee dicht te groeien, maar niet altijd gewenst. De plant kan in dat geval ook prima in een pot of bak worden gezet, mits ervoor gezorgd wordt dat de potgrond niet uitdroogt. Gewasbescherming heeft *Itea* zelden nodig. Taxuskevers lusten *Itea*, maar verder zijn er zeer weinig problemen met ziekten en plagen. Recent onderzoek toont aan dat *Itea* geen waardplant is voor enkele soorten wortelknobbelaal (Meloidogynae).

Vermeerdering

Itea kan vermeerderd worden met zomerstek in mei-juni, onder plastic of mist. Hiervoor worden basisstekken van 5-7 cm gebruikt, die verwond worden. Ook in augustus-september kan stek van 15-20 cm lang worden genomen van de verhoutende takken. Voor de beworteling wordt stekpoeder met 0,5 – 1% IBZ aangeraden. Ook vermeerdering in vitro is mogelijk bij *Itea*. De planten worden soms ook met winterstek of wortelstek vermeerderd, en de soorten kunnen gezaaid worden. Voor vermeerdering op kleine schaal kunnen de ondergrondse uitlopers van de moederplant worden afgestoken.

Beschrijvingen en keuringsresultaten

Waardering (*Valuation*)

- *** = uitstekend (*excellent*)
- ** = zeer goed (*very good*)
- * = goed (*good*)
- s = voor speciale doeleinden (*for special purposes*)
- o = kan vervallen (*can be eliminated*)

Winterhardheid:

Zone 7a of lager: overal in Nederland winterhard
Zone 7b: in West- en Midden-Nederland winterhard

Zone 8a: in West- Nederland winterhard

Zone 8b of hoger: in Nederland onvoldoende winterhard; kuipplant.

I. ilicifolia Oliver

GROEIWIJZE: opgaand, 2,5-3 (- 5) m hoog en 2,5-3 m breed.

BLAD: wintergroen, 6-8-(11) × 3,5-7 cm, ovaal, top spits of toegespitst, voet wigvormig, rand grof scherp getand, donkergroen, oppervlak matglanzend, dik en leerachtig als hulst; nauwelijks herfstkleur.

BLOEMEN: wit tot lichtgroen in 15-30 cm lange en 1,4 cm brede bloeiwijze, licht zoetgeurend; kroonblaadjes even lang als de meeldraden; helmhokjes wit; bloeitijd van juli tot september, 2 weken later dan de andere soorten.

WINTERHARDHEID: zone 7b.

VERSPREIDINGSGBIED: China.

Deze soort wordt in Nederland niet zo veel toegepast, vanwege de onbekendheid en matige winterhardheid. In de proef heeft geen groot exemplaar gestaan, omdat een paar keer strenge vorst de jonge planten de das om deed. Het is een heel andere plant dan *Itea virginica*. Het blad is wintergroen en doet sterk aan hulst denken, wat de soortnaam ook al aangeeft. De grootste sierwaarde hebben de lange hangende bloemtrossen, die geuren en lang aan de plant blijven. De plant wordt bij voorkeur tegen een (zuid)muur aan geleid, zodat de bloemtrossen mooi uitkomen.

I. japonica Oliver

GROEIWIJZE: opgaande heester, 1,2-1,8 m hoog; jonge takken glad, geelgroen.

BLAD: zomergroen, 7-12 × 3-5 cm, langwerpigeivormig, top lang toegespitst, rand gezaagd, middengroen, beharing boven alleen op de nerven kort behaard en beharing onder vaak kort behaard.

83. *Itea ilicifolia*

BLOEMEN: wit, in 7-20 cm lange bloeiwijze; kelklobben smal driehoekig, spits, half zo lang als de kroonblaadjes; kroonblaadjes lancetvormig, stomp, met 1 nerf, blijvend; stijlen kort met knotsvormige stempel; bloeitijd mei.

VRUCHT: de zaaddoos is iets langer dan de kroonblaadjes.

WINTERHARDHEID: 8a-9b.

VERSPREIDINGSGBIED: Japan.

Deze soort komt voor in de zuidelijke helft van Japan. Van deze plant werden de gekookte jonge blaadjes wel gegeten. De soort is in Nederland nauwelijks bekend, omdat de winterhardheid onvoldoende is. De cultivar 'Beppu' werd aan deze soort toegeschreven en wordt hier wel gekweekt, maar dat is toch een *I. virginica* (zie cultivarbeschrijving van 'Beppu').

I. japonica 'Beppu': *I. virginica* 'Beppu'

I. virginica L.

GROEIWIJZE: opgaand, 1 -1,5 (-2) m hoog en 1 m breed; stengels groen of rood, later donkere takken; maakt ondergrondse uitlopers.

BLAD: zomergroen; langwerpig-ovaal; 4 - 8(-9) × 2-4 cm, top spits, voet wigvormig, rand getand of gezaagd, donkergroen, oppervlak dof; jong

blad iets brons; herfstkleur purper tot rood tot geel.

BLOEMEN: roomwit, in dichte opstaande of overhangende 5 -7-(15) cm lange en 1,5 cm brede bloeiwijzen; bloeias groen; kelk roomwit, soms met roze kelktanden; bloeitijd half juni-juli.

WINTERHARDHEID: 6a

VERSPREIDINGSGBIED: Oostelijk Noord-Amerika.

Deze soort is voor Nederland de belangrijkste *Itea*, omdat deze goed winterhard is. De plant wordt voor gebruik in tuinen en openbaar groen gewaardeerd om zijn bescheiden formaat, zijn rijke bloei en meestal mooie herfstkleur. Hij is beter op zijn plaats in natuurlijke dan formele tuinen, aangezien hij zich met ondergrondse uitlopers in de breedte verspreid, en dus niet op zijn oorspronkelijke standplaats blijft. De soort op zich is goed bruikbaar, maar in de praktijk worden vaker selecties verkocht, die opvallen door hun compactere habitus, betrouwbare intense herfstkleur en soms ook langere bloemtrossen. De Boskoopse kloon die onder de soortnaam *I. virginica* verkocht wordt is niet beter dan de benaamde selecties, en hoefde van de keuringscommissie dan ook niet benaamd te worden. *I. virginica* wordt in het wild ongeveer 1,8 m hoog en breed. Veel cultivars zijn compactere vormen van de soort. De lichtbruine vruchtjes hebben in de herfst weinig sierwaarde, maar ze blijven in de winter aan de plant zitten, wat de plant gemakkelijk te herkennen maakt. In de VS werden de takken met veel zaaddoosjes vroeger wel in de winter in bloemstukjes gebruikt, omdat ze een mooie vorm hebben en niet ruïen. In Amerika heet deze soort Sweet spire of Virginia willow.

o *I. virginica* 'Beppu'

(G. Koller, VS, 1980)

Syn. *I. japonica* 'Beppu'

GROEIWIJZE: breed opgaand, vrij los, 0,7 m hoog en 1,0 m breed; scheuten rood; stoelt matig uit.

BLAD: smal eivormig, 7 × 3,5 cm, top spits, voet wigvormig, rand fijn getand, middengroen; jong blad brons; herfstkleur purper aan de twijgtoppen.

BLOEMEN: aan 3,5-7 cm lange en 1,5 cm brede bloeiwijze; bloeias bruinroze; helmhokjes crème tot okergeel; kelk crème, kelktanden vaak met roze puntje; bloeitijd begin juli; bloem gaat minder wijd open dan van andere cultivars.

WINTERHARDHEID: 8a, in Nederland vaak vrij veel vorstschade.

Wordt meestal als *I. japonica* verkocht, maar onderzoek toonde aan dat het een *I. virginica* is

(zie Mazzeo en Voss, 1996). Geselecteerd in het Arnold Arboretum vanwege de compacte habitus en goede herfstkleur. De plant is relatief compact, maar dat komt in de praktijk doordat de twijgtoppen vrijwel elk jaar bevroren. Daardoor snoeit de plant eigenlijk zichzelf tot een compacte vorm. Dit heeft wel als consequentie dat de bloemtrossen ook meestal erg kort blijven. Inmiddels zijn er betere compacte selecties in de handel. Vanwege de slechte winterhardheid beschouwt de keuringscommissie dit ras voor Nederland als overbodig.

*** *I. virginica* 'Henry's Garnet'

(Josephine Henry, Pennsylvania (VS), benaamd in 1986)

GROEIWIJZE: breed opgaand, dicht vertakt, 1-1,5 m hoog en 0,8-1 m breed; stengels rood; matig uitstoelend.

BLAD: ovaal-langwerpig; 4-8-(10) × 2-4 cm, rand fijn gezaagd of getand, middengroen; jong blad roodbruin; steel 1 cm; intense purperen herfstkleur vanaf begin september.

BLOEMEN: wit, aan 5-15 cm lange en 1,5 cm brede, iets gebogen hangende bloeiwijzen; bloeias groen, aan de top iets roze; individuele bloemetjes staan wijd open; kelk roomwit; bloeitijd vanaf eind juni tot augustus; één van de vroegst bloeiende cultivars.

WINTERHARDHEID: 6a.

Een plant die op het Swarthmore College groeide, opgekweekt uit zaad uit Georgia. Genoemd naar Mary Henry, en de granaatrode kleur van het herfstblad, wat de schoolkleur van het college is. Mary Henry, oprichtster van een stichting voor botanisch onderzoek, vond in 1954 een *Itea* met een mooie herfstkleur bij Sharpsburg in Georgia. Het is niet helemaal duidelijk of 'Henry's Garnet' die plant is, of een zaailing daarvan. 'Henry's Garnet' heeft geurende bloemen. Het is een redelijk compacte plant met een dichte habitus en veel, vrij lange bloemtrossen. De winterhardheid is voor Nederland goed. Deze plant heeft een betrouwbare hoge sierwaarde door de compacte habitus, rijke bloei en de intense herfstkleur. Voor Nederlandse tuinen is het de beste cultivar, en kreeg daarom drie sterren van de keuringscommissie.

I. virginica LITTLE HENRY: *I. virginica* 'Sprich'

o *I. virginica* 'Longspire'

(Woodlanders, VS, in het wild gevonden bij de Savannah rivier, na 1980)

GROEIWIJZE: breed opgaand, 1,3 m hoog en 1,5 m breed; stengels groen tot rood, bovenaan

84. *Itea virginica* 'Henry's Garnet'

bruin; heeft ondergrondse uitlopers en wortelt op de knopen.

BLAD: (smal) eivormig; 4-9 × 2,5-4 cm, top spits, voet wigvormig, rand fijn getand, middengroen, oppervlak dof tot licht glanzend, onderzijde fijn behaard; jong blad brons; bladsteeltjes roze; herfstkleur purper aan de toppen van de takken.

BLOEMEN: wit, in 9-13-(20) cm lange en 1,5-1,8 cm brede bloeiwijzen, licht geurend; steel bloeiwijze bruinroze; bloeitijd vanaf eind juni.

WINTERHARDHEID: zone 5.

Deze cultivar heeft langere bloemtrossen dan de soort (tot 20 cm), maar dat is niet altijd zichtbaar; bijvoorbeeld na snoei worden de trossen niet zo lang. De herfstkleur is later en minder betrouwbaar dan bij andere rassen, en de bloemgeur is niet sterk. In vergelijking met 'Henry's Garnet' is de struik lossier, iets forser en stoelt meer uit. Ook staan de bloemtrossen stijver rechtop. De habitus en matige herfstkleur zijn voor een tuinplant niet erg voordelig, vandaar dat de keuringscommissie vond dat deze cultivar voor Nederland wel kan vervallen.

I. virginica 'Meadowlark'

Een Amerikaans ras, dat niet of nauwelijks in de handel is en dan ook niet in de proef heeft ge-

85. *Itea virginica* 'Henry's Garnet'

staan. Het is alleen bekend omdat het de plant is waarop 'Sprich' als sport is ontstaan. Mogelijk heeft de naam van de plant iets te maken met de botanische tuin Meadowlark Gardens in Virginia.

* *I. virginica* 'Merlot'

(Mark Griffith, Watkinsville, Georgia (VS))

GROEIWIJZE: COMPACT, nog iets compacter dan 'Sprich', 0,6 m hoog en 0,6 m breed; stengels rood; stoelt niet sterk uit.

BLAD: smal ovaal tot omgekeerd eirond, 6-9 × 3-4,5 cm, top spits tot iets toegespitst, voet wigvormig, rand fijn getand, middengroen, onderzijde schaars behaard op de nerven; jong blad lichtgroen met brons; herfstkleur purper vanaf begin september.

BLOEMEN: wit, in 7-12-(20) cm lange en 1,5-1,7 cm brede bloeiwijzen, wijd open, nauwelijks geurend; bloeias bloeiwijze groen met iets roze; kelk groenig, soms roze tandjes; bloeitijd juni.

WINTERHARDHEID: 6a

Deze plant vertoont veel overeenkomsten met 'Sprich', ook in zijn DNA, maar lijkt niet identiek. Ze hebben gemeen dat het compacte groeiers zijn met een rijke bloei en mooie purperen herfstkleur. 'Merlot' groeit echter als jonge plant

86. *Itea virginica* 'Merlot'

87. *Itea virginica* 'Merlot'

soms wel erg traag, en bloeit dan ook nog niet zo goed. Iets oudere exemplaren hebben echter een hoge sierwaarde en zijn zeer geschikt voor kleine tuinen, of voor in plantenbakken. Vandaar dat ook dit ras een ster kreeg. In tegenstelling tot 'Sprich' is dit ras in Europa niet kwekersrechtelijk beschermd.

I. virginica 'Hummingbird'

Deze naam circuleert op het Internet, maar is fout. Er bestaat wel *Clethra alnifolia* 'Hummingbird'.

I. virginica 'Morton' (SCARLET BEAUTY)

(Chicagoland Grows (VS), recent)

GROEIWIJZE: 1,2-1,5 m hoog en 0,9-1,5 m breed.

BLAD: groen, rode herfstkleur

WINTERHARDHEID: 4b

Deze *Itea* cultivar heeft niet in de proef gestaan. Het is een recente Amerikaanse selectie, die geïntroduceerd is omdat hij zo goed winterhard is. De merknaam verwijst naar de rode herfstkleur.

* *I. virginica* 'Sarah Eve'

(Nancy Bissett, uitgegeven door Woodlanders, Georgia USA, na 1980)

Syn. *I. virginica* 'Sarah Ever'

88. *Itea virginica* 'Sarah Eve'

GROEIWIJZE: breed opgaand, 0,9-1,2 m hoog en 0,5 m breed; twijgen roodbruin; iets uitstoelend. BLAD: (omgekeerd) lancetvormig; 5-7 × 3 cm, top spits of toegespitst, voet wigvormig, rand fijn getand, donkergroen of middengroen, onderzijde behaard; jong blad brons; herfstkleur purper, vooral aan de twijgtoppen.

BLOEMEN: wit tot zeer lichtroze, knopjes lichtroze, bloemsteeltjes rozerood, licht geurend, in 4-8-(14) cm lange en 1,5 cm brede bloeiwijzen; kelkjes lichtroze; bloeias rozerood; bloeitijd vanaf eind juni.

WINTERHARDHEID: circa 7.

Deze plant wordt in Nederland vaak 'Sarah Ever' genoemd (zelfs in de Naamlijst voor houtige gewassen), maar het moet 'Sarah Eve' zijn. De plant is vernoemd naar de dochter van de ontdekker. De cultivar staat bekend als "de roze *Itea*", maar dat is een wat te sterke kwalificatie. De plant heeft heel lichtroze bloemen met roze bloemsteel en kelk, maar alleen de bloemknopjes zijn echt roze. De herfstkleur kan mooi zijn, maar is niet elk jaar even goed. De winterhardheid is in Nederland matig. Als enige roze *Itea* kreeg hij een ster van de keuringscommissie. Hier ligt een uitdaging voor selecteurs om een intenser roze *Itea* te vinden.

I. virginica SCARLET BEAUTY: *I. virginica* 'Morton'

I. virginica 'Theodore Klein'

(M. Griffith, Georgia (VS), 2008?)

Een zeer recent ras dat niet in de proef heeft gestaan. Het is een compact groeiende sport van 'Saturnalia' met een mooie herfstkleur. Genoemd naar een kweker uit Kentucky.

o *I. virginica* 'Saturnalia'

(Larry Lowman, Ridgecrest Nursery, Wynne, Arkansas (VS), 1995)

GROEIWIJZE: opgaand, breed uitstoelend, 1-1,2 m hoog en 1,5 m breed; stengels groen of rozerood, later bruin; wortelt op de knopen.

BLAD: (smal) eivormig, tot 7 × 4 cm, top spits, voet wigvormig, rand fijn getand, oppervlak dof, onderzijde fijn behaard; jong blad brons; herfstkleur purper.

BLOEMEN: wit, bloemsteel brons, in 8-11-(15) cm lange en 1,5-1,9 cm brede bloeiwijze; hoofd- as bruinroze; kelkjes groen; bloeitijd vanaf eind juni.

WINTERHARDHEID: zone 5

Dit ras is gekweekt uit zaad, verzameld bij Memphis in de buurt (Wolf Bayou). Het is genoemd naar het vrolijke Romeinse winterfeest "Saturnalia", omdat de herfstkleuren (in de

USA) wel tot na kerst zichtbaar kunnen zijn. Het heeft licht geurende bloemen, is soms rijkbloeiend met lange trossen en maakt veel ondergrondse uitlopers. Het lijkt op 'Longspire' maar de plant blijft wat lager. Het ras groeit wel iets compacter dan de soort, maar de habitus en herfstkleur van bijvoorbeeld 'Henry's Garnet' zijn mooier. De beschrijving van de oorspronkelijke selectie is: "een nog compactere plant dan 'Henry's Garnet', met een oranjegele herfstkleur". Het is niet duidelijk of in de proef de plant niet soortecht was, of dat de eigenschappen van dit ras alleen onder bepaalde omstandigheden tot zijn recht komen. Omdat de plant in de proef nogal los en onregelmatig groeide gaf de keuringscommissie deze cultivar een 0.

o *I. virginica* 'Shirley's Compact'

(Shirley Speight, Biltmore Estate, North Carolina (VS), jaar onbekend)

GROEIWIJZE: bolvormig zeer compact dwergje, 10-30 cm hoog.

BLAD: 1-2 cm bij 0,5 cm, geel met rode herfstkleur.

BLOEMEN: deze plant bloeide niet in de proef.

Minuskuul dwergplantje dat matig winterhard is. Het schijnt wel te kunnen bloeien, maar dat heeft het in de proef niet gedaan. Alleen interessant voor fanatieke verzamelaars of misschien voor Madurodam.

** *I. virginica* 'Sprich' (LITTLE HENRY)

(Richard Feist van Spring meadow nursery in Kentucky (VS), 1987)

Syn. *I. virginica* 'Little Henry'

I. virginica 'Sprinch'

GROEIWIJZE: compact, breed opgaand, 0,8 m hoog en 0,9 m breed; stengels rood; maakt weinig uitlopers.

BLAD: 6-9 × 2,5-4 cm, top toegespitst, voet wigvormig, rand fijn getand, groen, oppervlak dof, onderzijde alleen op de nerven dicht behaard; jong blad lichtgroen met wat brons, bladsteel roze, herfstkleur purper met rood.

BLOEMEN: wit, in 6-9 cm lange en 1,5 cm brede bloeiwijzen; bloeias bloeiwijze groen met iets roze; kelk groen met soms roze tanden; bloeitijd vanaf eind juni.

WINTERHARDHEID: 5.

Gevonden als een sport op een *I. virginica* 'Meadowlark'. De oudste planten van 'Sprich' zijn niet groter geworden dan 1 m hoog en 1,5 m breed. Deze compacte vorm staat bekend om zijn mooie herfstkleur en rijke bloei. De plant bloeit gelijk met 'Henry's Garnet', relatief vroeg. De plant lijkt op 'Merlot', maar was op

89. *Itea virginica* 'Sprich' (LITTLE HENRY)

90. *Itea virginica* 'Sprich' (LITTLE HENRY)

91. *Itea yunnanensis* DIG

het proefveld in groeiwijze niet identiek. Met RAPD, een techniek om DNA-streepjescodes te maken, konden deze twee cultivars niet betrouwbaar onderscheiden worden, dus ze zijn in elk geval nauw verwant. Als jonge plant groeit 'Sprich' wat harder dan 'Merlot', maar blijft steeds kleiner dan 'Henry's Garnet'. Het is een van de beste *Itea*'s voor kleine tuinen, en werd door de keuringscommissie als zeer goed beoordeeld. Deze cultivar is in Europa kwekersrechtelijk beschermd en in de USA door Plant patent.

***I. yunnanensis* Franchet**

Syn. *I. bodinieri* H. Léveillé

I. esquirolii H. Léveillé

I. forrestii Y. C. Wu

I. mengtzeana Engler.

GROEIWIJZE: struik of kleine boom, in het wild tot 10 m hoog, vrij los, met schuin opgaande groene takken.

BLAD: wintergroen, langwerpig, 7-11 × 3-4 cm, top spits of toegespitst, voet wigvormig, rand golvend en fijn getand met veel vrij scherpe stekeltjes, middengroen, oppervlak glanzend, leerachtig; onbehaard; jong blad brons; bladsteel rozerood; geen herfstkleur.

BLOEMEN: wit, in 10-20 cm lange en 1,5-1,8 cm brede bloeiwijze, geurend; kroonblaadjes groenig, even lang als meeldraden; bloeitijd vanaf half juni.

WINTERHARDHEID: zone 7.

VERSPREIDINGSGBIED: China.

Deze soort lijkt op *I. ilicifolia* en komt ook uit China. Het verschil zit hem vooral in het blad. Het lijkt ook op hulstblad, maar van deze soort is het dunner, minder leerachtig en er zitten meer, maar kleinere en minder scherpe stekeltjes aan de bladrand. Ook deze soort wordt een grote struik, mits hij geen vorstschade aan het wintergroene blad en de twijgen oploopt. De sierwaarde zit hem vooral in de lange hangende bloemtrossen. Net als *I. ilicifolia* is het een mooie plant om tegen een zuidmuur aan te leiden.

Literatuur

FLORA OF CHINA (2001): *Itea* L - Flora of China 8: 423-428.

LINDSTROM, J.T. & PELTO, M.C. (2003): Identification of *Itea virginica* cultivars by using RAPD-PCR - Journal-of-Environmental-Horticulture 21(1): 6-10.

KOLLER, G.L. (1980): *Itea*: summer flowers and autumn colour - Arnoldia 1980 vol 1.

MAZZEO, P.M. & VOSS, D.H. (1996): *Itea* 'Beppu': The return of the native; Arnoldia 56, p: 21-25

SCHEIBER S.M. ET AL. (2008): Postestablishment Landscape Performance of Florida Native and Exotic Shrubs Under Irrigated and Nonirrigated Conditions - HortTechnology 18: 4-191

SHARMA, J.; RICH, J.R. (2005): Host status of woody ornamental plants native to Southeastern U.S.A. to three Meloidogyne species - Nematropica vol:35 iss:1 pg:23 -30

Ir. M.E.C.M. (Margareth) Hop

Onderzoeker selectie en gebruikswaarde bij Praktijkonderzoek Plant & Omgeving (PPO Boomkwekerij), Lisse

Summary

Itea (Sweet spire) is a relatively unknown shrub in the Netherlands. Applied Plant Research held a trial of the available cultivars, which were also judged by the Royal Boskoop horticultural Society. The most important species for the Netherlands is *I. virginica*, because of its excellent winter hardiness. It has two attractive periods: in early summer it has white flowers in 10-15 cm inflorescences, and it can get a spectacular red autumn colour. The compact cultivars are easier to place in a garden than the species, which is often too large and can be invasive. Some evergreen species can be guided up a south wall, which nicely displays their long inflorescences.